

- ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของขงจื้อกับพุทธปรัชญา
เถรวาท
- ผู้วิจัย : พระมหาอภิวิชญ์ ชีรปัญญา (ศรียะอาจ)
- ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
- : พระสุธีวรญาณ ป.ธ.๘, พธ.บ., M.A., Ph.D.
 - : ศส., ดร. สมภาร พรมทา ป.ธ.๘, พธ.บ., อ.ม., อค.
 - : ดร. วีรชาติ นิ่มอนงค์ ป.ธ.๖, พธ.บ., M.A., Ph.D.
- วันสำเร็จการศึกษา : ๒๖ เมษายน ๒๕๔๓

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของขงจื้อกับพุทธปรัชญาเถรวาท โดยผู้วิจัย ได้แบ่งประเด็นที่สำคัญในการศึกษาออกเป็น ๓ ประการคือ (๑) ปรัชญาการเมืองของขงจื้อ (๒) ปรัชญาการเมืองของพุทธปรัชญาเถรวาท และ (๓) การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของขงจื้อกับพุทธปรัชญาเถรวาท

ผลจากการวิจัยมีข้อสรุปที่สำคัญคือ

(๑) การเมืองในทรรศนะของขงจื้อ เป็นเรื่องของการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ในความหมายที่ว่า ปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น ล้วนมีสาเหตุมาจากการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของบุคคลในสังคม นับตั้งแต่ตัวผู้ปกครอง กระทั่งถึงประชาชนผู้ถูกปกครอง ผู้ปกครองจึงต้องเข้าไปทำหน้าที่ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความมั่นคง ขงจื้อมองว่า การจะบรรลุถึงจุดประสงค์ดังกล่าวได้ ต้องเริ่มต้นที่ตัวผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้กับประชาชน ให้การศึกษาแก่ประชาชน เพราะการศึกษาจะช่วยให้ประชาชนแยกแยะผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติได้ถูกต้องตามสภาพที่เกี่ยวข้องกับคน และที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง

(๒) พุทธปรัชญาเถรวาท มองการเมืองในฐานะเป็นองค์กร หรือตัวกลาง ในการที่จะเข้าไปจัดแจง หรือจัดสรรผลประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนทุก

(๒)

ฝ่าย โดยการเข้าไปทำหน้าที่ดังกล่าว ประชาชนคือผู้ยินยอมมอบอำนาจในการจัดการ ซึ่งอำนาจดังกล่าวก็ต้องเป็นไปโดยธรรม ผู้ที่เข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองจึงต้องดำรง อยู่ในศีลธรรม หากปราศจากศีลธรรมแล้วการปกครองย่อมไม่อาจบรรลุจุดหมายได้ พุทธปรัชญาเถรวาทจึงเน้นที่หลักศีลธรรมเป็นสำคัญ

(๓) ทั้งขงจื้อและพุทธปรัชญาเถรวาท มองการเมืองในแง่ของวิวัฒนาการ ทางธรรมชาติ และสังคม การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มาก ก่อให้เกิดความจำเป็นในการที่จะต้องมีผู้ปกครองเข้ามาเป็นตัวกลาง หรือตัวแทน ทำหน้าที่คอยดูแล เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ทั้งนี้ก็โดยพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ทุกคนเกิดมามีความไม่เท่าเทียมกัน ทั้งกำลัง สติ ปัญญา ความสามารถ สังคมจึงมีการแบ่งชั้นสูงต่ำ และปกครองกันตาม ลำดับ ๆ

ขงจื้อนอกจากเป็นครูสอนศีลธรรมแล้ว บทบาทหนึ่งของท่านก็คือเป็น นักการเมืองด้วย ความเป็นนักการเมือง ทำให้ท่านสามารถแสดงบทบาทการเมืองได้ โดยไม่มีข้อจำกัด ส่วนพระพุทธเจ้าทรงดำรงสถานะเป็นศาสดา วิธีการของพระองค์จึง กระทำการโดยผ่านคำสอนทางศาสนา อย่างไรก็ตาม เมื่อดูจุดหมายของทั้งสองท่าน แล้ว ล้วนมีเป้าหมายอย่างเดียวกันคือ ความอยู่ดีกินดี, ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน จะต่างกันแต่เพียงว่า ขงจื้อมุ่งเป้าหมายเพียงแต่ความสุขแบบโลก ๆ ขณะที่พุทธปรัชญาเถรวาท เน้นทั้งสุขแบบโลก ๆ (โลกียสุข) และความสุขที่อยู่เหนือโลก (โลกุตตรสุข)

Thesis Title : A Comparative Study of the Political Philosophy of Confucius and Theravada Philosophy.
Researcher : Phramaha Abhivit Dhirapañño (Sriya-ad)
Degree : Master of Arts (Philosophy)
Thesis Supervisor : Phrasudhivarañāna Pali VIII, B.A. M.A. Ph.D.
: Assist. Prof. Sompan Promta, Pali VIII B.A. M.A. Ph.D.
: Dr. Veerachat Nimanong, Pali VI B.A. M.A. Ph.D.
Date of Graduation : 26 April 2000

ABSTRACT

The thesis aims at comparative study of political philosophy in Confucius' view and in Theravada Buddhism's view. The contents are divided into three main points : (1) the political philosophy of Confucius, (2) the political philosophy of Theravada Buddhism, and (3) a comparative study of the both views.

As the result of study, it is found that :

(1) According to Confucius, politics means rectification. The political problems, for Confucius, are all the results of not practicing the duties of people, both the governors and citizen. To make politics right is to rectify the wrong names, implying that the governors should play the role as the moral model for the people.

(2) According to Theravada Buddhism, politics is considered as a tool to produce justice. The governors are those who accepted by people to use their power in the name of people. So the governors should be aware of the importance to be the moral model for the people.

(3) Comparing the both views, Confucius and Theravada viewed politics as natural and social evolution. To live together with many people, it is necessary to have the governor who manages and takes care for welfare of society. Due to the

(๔)

difference of power, intelligence, wisdom and capacity of people in society, they have to be managed with regard to their significance.

Confucius was beside the moral teacher. His another role was politician. As politician, he played his role independently. Regarding to Theravada Buddhism, the Buddha was as a religious master. His method was acted through his religious teaching. However, both Confucius and Theravada Philosophy have the same purpose, i.e. well-being of people. The difference is, Confucius emphasizing only worldly well-being, while Theraveda Philosophy emphasizing both worldly well-being and transcendental.